

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/222/2022
Identifikačné číslo spisu: 8120200279
Dátum vydania rozhodnutia: 27.02.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:8120200279.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu LONLER, s.r.o., Sabinov, Nezábudova 31, IČO: 36 454 729, proti žalovanému H. L., narodenému XX. C. XXXX, R., zastúpenému advokátkou JUDr. Vierou Strakovou, Prešov, Námestie legionárov č. 5, o zaplatenie 1 241,66 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 14Csp/2/2020, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 24. marca 2022 sp. zn. 5CoCsp/31/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov rozsudkom zo 4. júna 2021 sp. zn. 14Csp/2/2020 žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1 241,66 eura spolu s ročným úrokom z omeškania vo výške 5 % od 2. júna 2019 do zaplatenia, v lehote do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %.

2. Súd prvej inštancie poukázal na to, že žalovaný v roku 2018 užíval bez právneho dôvodu na účely bývania priestory, ktoré sú vo vlastníctve žalobcu, keďže so žalobcom nemá uzavretú žiadnu nájomnú zmluvu, pričom táto skutočnosť medzi účastníkmi ani nie je sporná. Žalovaný uhradil žalobcovi mesačne sumu 105 eur, ale za rok 2018 žalovaný uhradil iba 11 platieb, t.j. sumu 1 155 eur. Žalobca vyfakturoval žalovanému po odpočítaní záloh, ktoré zaplatil žalovaný, náklady za nájom, dodávku tepla, teplej úžitkovej vody a vodné a stočné za rok 2018 v celkovej sume nedoplatku 1 241,66 eura. Z vyúčtovania žalobcu súd prvej inštancie zistil, že žalobca účtoval žalovanému nájomné vo výške 1,3146 eura za 1 m² mesačne, čo súd prvej inštancie vzhľadom na obvyklú miestnu výšku nájomného považoval za adekvátne. Žalovaný nepreukázal, žeby žalobcovi uhradil nedoplatok nájomného, resp. nákladov spojených s užívaním bytu za rok 2018, preto súd prvej inštancie žalobe vyhovel.

3. Krajský súd v Prešove, ako súd odvolací, na odvolanie žalovaného rozsudkom z 24. marca 2022 sp.

zn. 5CoCsp/31/2021 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a stranám sporu nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. S napadnutým rozhodnutím súdu prvej inštancie sa odvolací súd stotožnil a v súvislosti s odvolacími námietkami žalovaného uviedol, že z vyúčtovania bytového družstva je nesporné, aké náklady za užívanie priestorov, ktoré užíva žalovaný, boli vynaložené na teplo, teplú úžitkovú vodu ako aj vodné a stočné. Odvolací súd rovnako ako súd prvej inštancie zo svojej rozhodovacej činnosti zistil (napr. vec sp. zn. 5Co/139/2018, kde strany sporu boli totožné so stranami sporu v prejednávanej veci), že žalovaný dlhodobo neplní svoje povinnosti, teda neuhrádza v celom rozsahu náklady súvisiace s užívaním bytu. Jedná sa o priestor vo výmere 101 m² s viacerými balkónmi. Suma, tak ako účtuje žalobca vo výške 213 eur mesačne, nie je neprimeraná ani neadekvátne.

4. Odvolací súd k žiadosti žalovaného, aby z dôvodov hodných osobitného zreteľa aplikoval ustanovenie § 257 Civilného sporového poriadku, a to tak v prvoinštančnom ako i odvolacom konaní, poukázal na rozhodnutie o predbežnom poskytnutí právnej pomoci, ktoré žalovaný predložil, a ďalej uviedol, že iné dôvody, ktoré by preukazovali dôvody hodného osobitného zreteľa, z odvolania ani z rozhodnutia, ktoré žalovaný predložil, nevyplývajú. Poukázal na to, že pre rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania sa vyžaduje kumulatívne splnenie dvoch podmienok, a to dôvody hodné osobitného zreteľa a výnimočné okolnosti. Dôvod hodný osobitného zreteľa je daný charakterom konania alebo charakterom procesnej situácie; o takýto prípad sa však v danej veci nejedná. Žalovaný zároveň nepreukázal a ani v priebehu konania netvrdil a z prednesu jeho zástupcu na pojednávaní dňa 4. júna 2021 nevyplýva, žeby žiadal rozhodnúť podľa ustanovenia § 257 z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Tieto dôvody nepopísal ani v odvolacom konaní.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal včas dovolanie žalovaný a žiadal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok Krajského súdu v Prešove spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) a c) Civilného sporového poriadku. Namietal arbitrárnosť rozsudku odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie, a to z dôvodov, že súdy stále len opakujú, že žalovaný bez právneho dôvodu (nájomnej zmluvy) užíva priestory a na úkor žalobcu sa bezdôvodne obohatil.

6. Poukázal na to, že predmetný priestor je vedený ako nebytový priestor, bol žalovanému pridelený 2. júna 1986 ako podnikový byt a so žalobcom doposiaľ nemá žalovaný uzatvorenú nájomnú zmluvu. Žalobca celú nehnuteľnosť (slobodáreň) nadobudol na základe kúpnej zmluvy zo dňa 24. júla 1998. Predmetný byt chcel žalovaný odkúpiť a žalobcu viackrát žiadal o uzatvorenie zmluvy o prevode vlastníctva bytu. Následne podľa jeho názoru došlo podvodným konaním k prepisu vlastníctva predmetnej nehnuteľnosti ako aj k zmene účelu užívania bytových jednotiek v danej nehnuteľnosti na nebytové priestory. Žalovaný uviedol, že platí pravidelne všetky platby za energie. Všetky úkony zo strany žalobcu vrátane žalôb o zaplatenie považuje za účelové s cieľom donútiť ho, aby odišiel z predmetnej nehnuteľnosti. Za arbitrárne považoval tiež výroky súdov oboch nižších inštancií o trovách konania a neaplikácie ustanovenia § 257 Civilného sporového poriadku.

7. Uplatnený dôvod dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) a c) Civilného sporového poriadku videl v tom, že z rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky explicitne nevyplýva, či v prípade žaloby, kde vystupuje spotrebiteľ a jedná sa o chránený nájom a právo na bývanie, ktoré je základným ľudským právom, je možné považovať za bezdôvodné obohatenie to, ak užívateľ priestoru, v ktorom býva platí nájomné v rámci svojich možností a schopnosti, teda, či sa reálne bezdôvodne obohacuje na úkor vlastníka resp. prenajímateľa nehnuteľnosti nakoľko nestačí, že sa daný subjekt len jednoducho matematickým výpočtom obohatí, ale musí ísť aj o obohatenie bezdôvodné.

8. Žalobca vo vyjadrení k podanému dovolaniu žiadal, aby dovolací súd dovolanie žalovaného zamietol.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 35 Civilného sporového poriadku), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 Civilného sporového poriadku) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 Civilného sporového poriadku), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 Civilného sporového poriadku), bez nariadenia pojednávania (§ 443 Civilného

sporového poriadku), dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je potrebné odmietnuť.

10. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok (nie „ďalšie odvolanie“) a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017).

11. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 8Cdo/99/2017).

12. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 Civilného sporového poriadku je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 Civilného sporového poriadku.

13. Podľa § 420 Civilného sporového poriadku je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Podľa § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

15. Dovolanie prípustné podľa § 420 Civilného sporového poriadku možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 Civilného sporového poriadku). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 Civilného sporového poriadku).

16. Dovolanie prípustné podľa § 421 Civilného sporového poriadku možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 Civilného sporového poriadku). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 Civilného sporového poriadku).

17. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 Civilného sporového poriadku). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní. Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) Civilného sporového poriadku, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej

viazanosti dovolacími dôvodmi dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

18. Žalovaný vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku namietal arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

19. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

20. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, 5Cdo/57/2019) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

21. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd ako aj súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnili spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia sú zrejme podstatné skutkové tvrdenia, ako aj opis dôkaznej situácie v konaní a odkaz na právnu úpravu. Odvolací súd vysvetlil, akým spôsobom vykonané dôkazy posúdil, reagujúc zároveň na odvolaciu argumentáciu žalovaného. Myšlienkový postup odvolacieho súdu je v odôvodnení napadnutého rozhodnutia dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí odôvodnil tak závery prijaté v merite veci ohľadne vyhovievania žalobe o zaplatenie nedoplatku za náklady spojené s užívaním priestorov žalobcu žalovaným, ako aj závery ohľadne nožnej aplikácie ustanovenia § 257 Civilného sporového poriadku, keď dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania neboli v konaní preukázané. Je celkom zrejme, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa požiadavky zákonného ustanovenia § 393 Civilného sporového poriadku upravujúceho náležitosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku nemožno považovať to, že žalovaný sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jeho predstáv.

22. Žalovaný prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) a c) Civilného sporového poriadku.

23. Ako už dovolací súd uviedol, z ustanovenia § 432 ods. 2 Civilného sporového poriadku vyplýva spôsob, akým má dovolateľ dovolací dôvod v prípade tvrdenej prípustnosti dovolania vyplývajúcej z § 421 Civilného sporového poriadku vymedziť. Ustanovenie § 432 ods. 2 Civilného sporového poriadku je nutné vykladať v spojení s § 421 Civilného sporového poriadku zakladajúcim prípustnosť dovolania v prípade nesprávneho právneho posúdenia veci, čo znamená, že dovolateľ je povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie

odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd buď odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

24. V preskúmvanej veci podľa názoru dovolacieho súdu dovolateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátom) nevymedzil uplatnený dovolací dôvod spočívajúci v tvrdenom nesprávnom právnom posúdení veci odvolacím súdom spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 v spojení s § 421 Civilného sporového poriadku. Dovolací súd poukazuje na to, že prípustnosť dovolania bola súčasne vyvodzovaná z § 421 ods. 1 písm. b) aj c) Civilného sporového poriadku aj napriek tomu, že súbeh, resp. vzájomná kumulácia dovolacích dôvodov spočívajúcich v nesprávnom právnom posúdení veci podľa § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku a súčasne podľa § 421 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku je vylúčená, keďže nemožno odôvodňovať prípustnosť dovolania tým, že určitá právna otázka dovolacím súdom nebola riešená, a zároveň, že je ním riešená rozdielne. Takéto odôvodnenie prípustnosti dovolania je vnútorne rozporné.

25. Najvyšší súd poukazuje zároveň aj na to, že dovolateľ nevymedzil tvrdený dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci odvolacím súdom formulovaním právnej otázky, identifikovaním konkrétneho nesprávneho právneho riešenia prijatého odvolacím súdom, na ktoré by dovolateľ následne nadviazal načrtnutím riešenia právnej otázky, ktoré považuje za súladné so zákonom. Vyjadril v podstate len nespokojnosť so závermi oboch súdov nižších inštancií.

26. Dovolací súd pre úplnosť zdôrazňuje, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku, by mal dovolateľ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, relevantne odôvodniť, že dovolanie je prípustné, pretože zásadná právna otázka nebola dovolacím súdom dosiaľ riešená a napokon vysvetliť, ako by mala byť táto otázka správne riešená (resp. odôvodniť právny záver zastávaný dovolateľom). Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku, dovolateľ by mal konkretizovať rozhodnutia dovolacieho súdu, v ktorých je daná právna otázka rozhodovaná rozdielne. Len polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b) a c) Civilného sporového poriadku.

27. Pokiaľ dovolateľ vo svojom dovolaní nevymedzí právnu otázku, neoznačí jej riešenie odvolacím súdom a nenačrtne svoje právne úvahy k danej otázke, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach a predpokladoch o tom, ktorú otázku a jej právne riešenie mal dovolateľ na mysli. Dovolací súd nemôže pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešil prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým ani vyhľadávať všetky do úvahy prichádzajúce rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sa týkajú danej problematiky. V opačnom prípade by uskutočnil dovolací súd prieskum priechiaci sa nielen všeobecne koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku, ale aj konkrétne cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku.

28. V prejednávanej veci dovolateľ dôvod vyvodzovaný z § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku nevymedzil spôsobom zodpovedajúcim vyššie uvedeným kritériám (vyplývajúcim z ustanovení § 432 až § 435 Civilného sporového poriadku), s čím procesný predpis spája odmietnutie dovolania. Pokiaľ išlo o dovolací dôvod vyvodzovaný z ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, dovolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie nemožno považovať za zjavne arbitrárne a nepreskúmateľné v takej miere a rozsahu, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, tak, ako to má na mysli uvedené ustanovenie. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol dovolanie žalovaného ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) a f) Civilného sporového poriadku bez toho, aby skúmal vecnú správnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

29. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá Civilného sporového poriadku).

30. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.